

DELTAPLAN COLLECTIEONTSLUITING OORLOGSMUSEA- EN HERINNERINGSCENTRA

VOORSTEL CLUSTER 2

Stichting Musea en Herinneringscentra

40
—
45

75 JAAR VRIJHEID

NETWERK
OORLOGS
BRONNEN

DELTAPLAN

COLLECTIEONTSLUITING OORLOGSMUSEA- EN HERINNERINGSCENTRA

VOORSTEL CLUSTER 2: VRIJHEIDSMUSEUM, MUSEON, NATIONAAL MONUMENT KAMP VUGHT,
NATIONAAL MONUMENT ORANJEHOTEL

INHOUD

Samenvatting

1. **Inleiding**
2. **Doel, doelgroepen en belang**
3. **Deelnemers en collecties**
 - Vrijheidsmuseum
 - Nationaal Monument Kamp Vught
 - Museon
 - Nationaal Monument Oranjehotel
4. **Plan van aanpak**
 1. Collectiedigitalisering
 - Museon
 - Nationaal Monument Kamp Vught
 - Vrijheidsmuseum
 - Nationaal Monument Oranjehotel
 2. Collectiebeschrijving
 3. Online beschikbaarstelling
 - Museon
 - Vrijheidsmuseum
 - Nationaal Monument Kamp Vught
 - Nationaal Monument Oranjehotel
 - Delen via Wikimedia-platforms: samenwerking met CopyClear
 4. Training
5. **Projectorganisatie**
6. **Communicatie**
7. **Borging van de projectresultaten**
8. **Planning**
9. **Begroting**
10. **Over SMH 40-45 en NOB**

De Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (SMH 40-45)
Netwerk Oorlogsbronnen (NOB)

Samenvatting

Dit projectvoorstel betreft het creëren en optimaliseren van de digitale toegang tot bronnen en archieven van de Tweede Wereldoorlog van het Vrijheidsmuseum, Museon, NM Kamp Vught en NM Oranjehotel. Het maakt onderdeel uit van het zogenaamde 'Deltaplan collectieontsluiting oorlogsmusea- en herinneringscentra', een initiatief opgezet door de Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (SMH 40-45), in nauwe samenwerking met Netwerk Oorlogsbronnen (NOB). Twaalf leden van de SMH hebben in dit unieke plan de krachten gebundeld om een collectieve actie te ondernemen met als doel gestandaardiseerd en duurzaam gedigitaliseerd bronnenmateriaal beschikbaar te maken.

Het Deltaplan is bedoeld als eenmalige inhaalslag om het digitale collectieaanbod van bruikbaar en zichtbaar bronnenmateriaal vanuit de herinneringssector substantieel en duurzaam te versterken. Door het beschikbaar te stellen via de eigen website van de organisatie en NOB – waar het materiaal wordt gecontextualiseerd – kan een breed publiek aan geïnteresseerden kennis nemen van de rijkdom aan originele bronnen. Daarnaast zal het gedigitaliseerde materiaal – indien dit wettelijk geoorloofd is – vrijelijk ter beschikking worden gesteld voor hergebruik via WikiCommons en Wikidata. Dit geeft ook unieke mogelijkheden voor verdere internationalisering. Immers: de persoonlijke geschiedenissen die verbonden zijn met de oorlogsmusea en herinneringscentra hielden niet op bij de landsgrenzen. Ook in het buitenland zijn overlevenden, nabestaanden en partnerinstellingen op zoek naar informatie.

Door digitalisering en ontsluiting van de collecties kunnen nieuwe presentatievormen worden ontwikkeld collectief online (via de collectieportal van NOB, via educatieve toepassingen en de genoemde Wikimedia-projecten), museaal op locatie (digitale presentatievormen in tentoonstellingen en voor educatieve toepassingen) en museaal online (door presentatie van de eigen bronnen op eigen website, verrijkt met bronnen van andere organisaties). De digitale en fysieke infrastructuur voor musea en herinneringscentra liggen op deze manier in elkaars verlengde en versterken elkaar.

Het Deltaplan onderscheidt de volgende onderdelen:

- **Collectiedigitalisering;** het digitaliseren van documenten, dagboeken, brieven, egodocumenten, foto's, tekeningen, affiches, video's en films en het digitaal fotograferen van objecten.
- **Collectieontsluiting;** het beschrijven van collecties en machineleesbaar maken van oral history interviews, het toekennen van termen uit de WO2 thesaurus van het NIOD aan de collecties.
- **Online beschikbaarstelling;** de metadata en gedigitaliseerde collectie-items worden vanuit gestandaardiseerde collectieregistratiesystemen online gepubliceerd en in Netwerk Oorlogsbronnen opgenomen. Als er geen wettelijke restricties zijn, worden de gedigitaliseerde objecten ook gedeeld via WikiCommons, WikiData en eventueel andere Wikimedia-platforms. Een dataexpert begeleidt de instellingen bij deze contentdonatie.
- **Training;** het geven van praktische trainingen voor collectiebeheerders over het open delen van data, het werken met de WO2-thesaurus van NOB en het beheren van collecties met standaard collectieregistratiesystemen.

In het Deltaplan wordt samengewerkt met NOB, dat het projectmanagement voor haar rekening zal nemen. NOB als netwerkorganisatie onderhoudt nauwe relaties met organisaties in het veld die expertise hebben op het gebied van collectiedigitalisering, online beschikbaarstelling en digitale duurzaamheid. Ook wordt er met andere externe partners gewerkt, waaronder de Stichting Wikimedia Nederland.

De doorlooptijd van het project is drie jaar, van 1 januari 2021 tot 1 januari 2024. De totale projectkosten van dit clustervoorstel bedragen € 385.970. Wij vragen het Mondriaan Fonds om een bijdrage van € 299.477.

1. Inleiding

Tijdens de oorlog raakten de dijken in Nederland zwaar beschadigd. In die jaren en in de jaren direct na de oorlog was er geen geld om structureel iets te doen aan de zorgelijke situatie. De watersnoodramp van 1953 was ervoor nodig om de aandacht hierop te richten. En zo ontstond het Deltaplan, een gerichte inhaalactie en investering om de dijken op het gewenste niveau te brengen. Het oorspronkelijke plan, van de hand van waterstaatkundig ingenieur Johan van Veen, dateert overigens uit de oorlog.

Dit projectvoorstel is een van de drie clusters uit het zogenaamde Deltaplan collectieontsluiting oorlogsmusea- en herinneringscentra. Dit plan is bedoeld als een gerichte inhaalactie en investering om ervoor te zorgen dat de collecties - en daarmee de verhalen over de Tweede Wereldoorlog - veilig worden gesteld voor de toekomst. Het publiek van nu en morgen bedient zich in toenemende mate van digitale diensten. Om digitaal te kunnen presenteren zal het materiaal eerst digitaal gemaakt moeten worden en ook vindbaar. Dat is de essentie van dit plan. Bij tentoonstellingen op locatie is het in de eenentwintigste eeuw gewenst om naast de presentatie van de originelen ook digitale toepassingen te maken. De fysieke objecten, voorwerpen en documenten bieden de 'historische sensatie', maar digitale toepassingen verschaffen context, kunnen het publiek prikkelen door te appelleren aan persoonlijke interesses, kunnen scholieren op creatieve wijze in aanraking brengen met de thematiek en bovenal instellingen zichtbaar maken op het internet, ook internationaal.

De Coronacrisis heeft meer dan ooit het belang laten zien van goede digitale toegankelijkheid maar tegelijkertijd de kwetsbaarheid blootgelegd van het 'digitale' bereik van de herinneringscentra en oorlogsmuseacomponent. Er bestaan achterstanden op het terrein van digitale beschikbaarheid en presentatie. De focus is in de afgelopen jaren gericht geweest op fysiek bezoek aan museum of herinneringscentrum. Dit is weinig verwonderlijk, want subsidieverstrekkers hebben dit doorgaans ook steeds als een criterium gesteld. Nu is de tijd aangebroken om onze collecties ook digitaal toegankelijk te maken en voor een breed publiek te presenteren. Dat kan op verschillende manieren:

- Op de eigen website, online
- Op de website van portals en platforms waar al een publiek is, online
- Binnen tentoonstellingen, on site
- Via gerichte toepassingen, applicaties die gebruikt worden bij bezoek of online
- Een combinatie van deze mogelijkheden

Om bronnen te kunnen gebruiken, moeten ze eerst worden gevonden. Hiertoe zijn goede beschrijvingen van cruciaal belang. Om de vindbaarheid te verbeteren, moeten de collecties zoveel mogelijk online worden aangeboden. Daar komt nog bij dat het bereik van de collecties aanzienlijk wordt vergroot als ze aan elkaar worden gekoppeld en op meerdere plekken tegelijk gevonden kunnen worden. De SMH werkt in het Deltaplan samen met NOB, dat inmiddels in aansluiting op de landelijke digitale infrastructuur, die wordt ontwikkeld binnen Netwerk Digitaal Erfgoed, een omgeving waar collectie-items overzichtelijk via 'wie, wat, waar en wanneer' aan elkaar worden gekoppeld. Zo kan bijvoorbeeld een dagboek van een gevangene in het Oranjehotel gekoppeld worden aan artikelen van deze persoon in de illegale pers, gerelateerde collecties bij het NM Kamp Vught, waar deze persoon vervolgens naartoe is gegaan en ook talloze andere collecties. Zonder de stappen die in het Deltaplan worden gezet, is dit allemaal niet mogelijk.

Daarnaast is dit projectplan bedoeld om het hergebruik van alles wat er wordt gedigitaliseerd te optimaliseren. Hiertoe is er veel aandacht voor het delen van zoveel mogelijk content via de Wikimedia-projecten, waar zich – ook internationaal – een online publiek bevindt dat vele malen groter is dan iedere individuele instelling via de eigen website kan bereiken. Dit Deltaplan, gedragen door twee samenwerkingsverbanden de SMH 40-45 en NOB, biedt een stevige basis voor de toekomst van de herinneringssector WO2.

Maar liefst twaalf instellingen hebben zich gecommitteerd aan het Deltaplan: Bevrijdingsmuseum Zeeland, Joods Cultureel Kwartier, Nationaal Monument Kamp Vught, Airborne Museum 'Hartenstein', Indisch Herinneringscentrum, Museon, Nationaal Onderduikmuseum, Verzetsmuseum Amsterdam, Vrijheidsmuseum, Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Nationaal Monument Kamp Amersfoort en Nationaal Monument Oranjehotel. Het is voor het eerst deze organisaties in gezamenlijkheid een dergelijk plan omarmen. Naast de overduidelijke praktische voordelen van schaalvergroting, beschouwen alle deelnemers het Deltaplan vooral ook als een volgende professionaliseringsslag. Vandaar dat er in alle de drie clustervoorstellen veel ruimte is voor trainingen, kennisuitwisseling en hands-on begeleiding door experts uit het veld.

2. Doel, doelgroepen en belang

Voornaamste doel van dit project is het creëren en optimaliseren van een duurzame digitale toegang tot bronnen en archieven van de Tweede Wereldoorlog bij de in het project aangesloten oorlogs- en verzetsmusea en herinneringscentra. Daarnaast is het doel ook om zoveel mogelijk digitale content beschikbaar te stellen voor vrijelijk hergebruik door derden. Het Deltaplan behelst een professionaliseringsslag waarvan het effect ook – of misschien zelfs juist – na het project merkbaar is.

Met de digitalisering en online beschikbaarstelling voor raadpleging en hergebruik wordt tegemoet gekomen aan de vraag van een brede variëteit aan doelgroepen:

- algemeen historisch geïnteresseerden online op zoek naar informatie
- bezoekers van de deelnemende instellingen die van te voren, tijdens of na afloop meer informatie willen
- scholieren en leerlingen op zoek naar digitaal materiaal voor werkstukken
- docenten op zoek naar authentiek digitaal materiaal in hun lessen
- nabestaanden en betrokkenen
- auteurs en uitgevers op zoek naar illustratiemateriaal voor publicaties
- tentoonstellingsmakers op zoek naar materiaal voor een (virtuele) presentatie
- creative industry op zoek naar bronnenmateriaal dat kan worden gebruikt in toepassingen
- collectiemedewerkers die voorwerpen in de eigen collectie willen voorzien van een context
- wetenschappelijke onderzoekers op zoek naar bronnenmateriaal
- oorlogsmusea en herinneringscentra internationaal

Het belang van een gedeelde digitale infrastructuur voor erfgoeddata is uiteindelijk dat de aanzienlijke investering die moet worden gedaan om alles te ontsluiten en te digitaliseren optimaal benut wordt door schaalvergroting en het vrijelijk delen en gebruikmaken van elkaars data. Tevens is digitaliseren en vorm van conserveren.

3. Deelnemers en collecties

Aan het Deltaplan WO2 nemen in totaal twaalf organisaties deel. Dit clustervoorstel betreft de collecties van de volgende instellingen:

Vrijheidsmuseum

Het Vrijheidsmuseum is een historisch-educatief museum over de gebeurtenissen rond de bevrijdingsgeschiedenis van Nederland en Europa in 1944 en 1945, alsook over de aanleidingen en gevolgen daarvan in regionaal en internationaal perspectief. Ook toont het museum de economische, politieke en culturele ontwikkelingen van wederopbouw en internationale samenwerking in Europa na 1945. Tevens wordt de bevrijdingsgeschiedenis herdacht en in relatie gebracht met de actuele thematiek van vrijheid, democratie en mensenrechten. Zie www.vrijheidsmuseum.nl

Figuur: Bevrijdingsrok met parachutestof (collectie Bevrijdingsmuseum)

Nationaal Monument Kamp Vught

Concentratiekamp Vught werd op 13 januari 1943 opgericht en was het enige SS-concentratiekamp in Nederland. Op deze historisch beladen plek houdt Nationaal Monument Kamp Vught de herinnering levend aan de geschiedenis van het kamp en de slachtoffers; 'Herdenken is nadenken'.

Het herinneringscentrum c.q. museum bevat onder meer een binnen- en buitengedeelte met vaste en tijdelijke exposities, een gedenkruijme en reactiewand, een natuurstenen maquette, nagebouwde barak en de authentieke kamgracht. Het Nationaal Monument Kamp Vught verzamelt daarnaast materiaal over de geschiedenis van Kamp Vught en de buitencommando's. Van voorwerpen tot correspondentie, documenten, foto's en vastgelegde herinneringen; van gevangenen en hun bewakers. Zie www.nmkampvught.nl

Figuur: Popje Riek Snel in doosje. (Collectie NM Kamp Vught. Foto Jan van de Ven)

Museon

Als interactief museum voor cultuur en wetenschap met een educatieve missie en een interdisciplinaire benadering wil het Museon mensen inspireren om de wereld te ontdekken en zichzelf te ontwikkelen. Een van de vier functies van het museum is het beheer van erfgoed. De uitgebreide verzameling bevat materiaal m.b.t. het dagelijks leven tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland en Zuidoost-Azië (Japanse interneringskampen). Denk aan voorwerpen, tekeningen, affiches, pamfletten en foto's. Zie www.museon.nl

Figuur: Japanners leveren hun wapens in aan de Geallieerden. Op de achtergrond zijn enkele kampgebouwen getekend. Rechts onderin ligt een hele en een gebroken fles. Tekst: "H. de Fremery '46". (H.J.D. de Fremery, collectie Museon)

Nationaal Monument Oranjehotel

Het Oranjehotel in Scheveningen was in de Tweede Wereldoorlog een Duitse gevangenis waar Nederlanders die zich, op wat voor manier ook, tegen de Duitsers verzetten werden opgesloten voor verhoor en berechting. Voor de meeste gevangenen was het verblijf niet langdurig, en

werd gevolgd door hetzij vrijlating, hetzij verdere gevangenschap, vaak in Duitsland, hetzij executie op de Waalsdorpervlakte. Naar schatting hebben 25.000 mensen, afkomstig uit het gehele land, gevangen gezeten in het Oranjehotel. De Nationaal Monument Oranjehotel staat voor het behoud en de toegankelijkheid van het Monument Oranjehotel op de lange termijn. Zie www.oranjehotel.org

Figuur: Jan van Dijk (1917-2014) werkt tijdens de bezetting bij de politie in Den Haag. Op 3 april 1941 wordt hij gearresteerd en in het Oranjehotel opgesloten. In de maanden dat Jan in het Oranjehotel gevangen zit maakt hij een dambordje van papier (collectie Nationaal Monument Oranjehotel)

4. Plan van aanpak

In het Deltaplan is het einddoel om een grote hoeveelheid collectie-items uit de collecties van de oorlogsmusea en herinneringscentra digitaal vindbaar en bruikbaar te maken. De selectie van te digitaliseren objecten is gemaakt door de instellingen zelf op basis van de volgende criteria:

- Uniek materiaal, dat niet elders mogelijk al gedigitaliseerd is. Boeken, kranten en tijdschriften zijn om deze reden niet opgenomen.
- Materiaal dat naar inschatting van de instelling aansluit bij de interesses van het beoogde publiek.
- Materiaal dat zich in potentie leent voor educatieve en/of publieksapplicaties.

We onderscheiden bij de uitvoering vier onderdelen die tezamen een uitwerking zijn van bovenstaand proces: collectiedigitalisering, collectiebeschrijving, online beschikbaarstelling en training.

4.1 Collectiedigitalisering

Bij de digitalisering worden de volgende standaarden gehanteerd:

- Digitale objectfotografie: [handvat collectiedigitalisering, fotografie & registratie](#).
- Archiefdigitalisering: [Metamorfoze Preservation Imaging Guidelines januari 2012, variant Metamorfoze Light](#).
- AV digitalisering: interne standaarden gehanteerd bij het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid.
- Egodocumenten, dagboeken, foto's, fotoalbums en grootformaten: [https://www.metamorfoze.nl/sites/default/files/publicatie_documenten/Metamorfoze Preservation Imaging Guidelines 1.0.pdf](https://www.metamorfoze.nl/sites/default/files/publicatie_documenten/Metamorfoze_Preservation_Imaging_Guidelines_1.0.pdf)

De digitalisering binnen dit clustervoorstel wordt uitgevoerd door twee bedrijven:

- [Chris Booms Fotografie](#): dit bedrijf is gespecialiseerd in objectfotografie en 3d-fotografie. De SMH 40-45 heeft goede ervaringen opgedaan met hem in het pilotproject [Collectiedigitalisering Musea](#) dat tussen 2019 en 2020 in verschillende musea is uitgevoerd.
- [GMS](#): dit bedrijf, gevestigd in Alblasterdam, is gespecialiseerd in archiefdigitalisering in de erfgoedsector. Het heeft al jarenlang ervaring met Metamorfoze-projecten en heeft ISO-certificaten voor kwaliteitsmanagement en informatiebeveiliging.

Voor dit onderdeel zal het volgende gedigitaliseerd worden:

	Eenheid	Museon	NM Vught	Vrijheidsmuseum	NM Oranjestad
Objecten	Voorwerp	630	70	2500	32
Foto's/tekeningen	Bladzijde	1000			6
Archiefdocumenten	Bladzijde			140000	390
Groot formaat posters/kaarten	Bladzijde		35	200	3
Egodocumenten/dagboeken	Bladzijde	17500	10000	20000	137
Fotoalbums	Bladzijde	150			
Films	Uur	1			
Videos	Uur		37,5		10
Audio	Uur		112,5	12,5	10

Meer specifiek betreft het de volgende selectie:

Museon

Korte beschrijving:

- objecten: voor een deel objecten uit de collectie 'Japanse kampen', een ander deel Nederland in de Tweede Wereldoorlog. De objecten uit de Japanse kampen zijn alle in het concentratiekamp vervaardigde of gebruikte persoonlijke voorwerpen. De objecten WO2 Nederland zijn voorwerpen uit de collectie Tweede Wereldoorlog gericht op de regio Haaglanden. Ook objecten die het brede verhaal van de oorlog vertellen zoals emblemen/speldjes/medailles, uniformen en militaire uitrusting incl. wapens en radioapparatuur, surrogaten, rookwaren en voedselblikken, nooddkachels, siertegels/-borden incl. herdenkingsborden.
- foto's/tekeningen/aquarellen: foto's binnen dezelfde themagebieden als objecten. Tekeningen voor een klein deel van krijgsgevangenen, hoofdzakelijk kindertekeningen uit de oorlog.
- egodocumenten/dagboeken: in Japanse kampen vervaardigde dagboeken, verslagen, dichtbundels, liedboeken, receptenboeken, babyboeken, correspondentie en zelfgemaakte bidprentjes. WO2 Nederland omvat dagboeken, persoonlijke briefwisselingen van krijgsgevangenen en mensen in de Arbeidsdienst met het thuisfront, scheldbrieven gericht aan Mussert en uitgebreide knipselalbums.
- films: compilaties van originele Duitse propagandafilms.

Topstukken:

- Een zeer goed bewaard document vervaardigd door Alexis Groothoff (1910-1997) in het vrouwenkamp Brastagi op Noord-Sumatra met gedichten in het Frans en Nederlands verlichtigd met aquarellen van het concentratiekamp. Zie [Museon-website](#) collectie-nummer: 234193.
- 53 kindertekeningen gemaakt in Den Haag door de latere toneelspeler Guido de Moor (1937-1989) van situaties tijdens de oorlog en de bevrijding en karikaturen van prominente Duitse militaire leiders en Hitler. Zie [Museon-website](#) collectie-nummers: 234905 t/m 234921.
- Persoonlijke documenten, foto's en verschillende objecten van krijgsgevangene luitenant H.A. Wingelaar o.a. tekeningen en aquarellen van het krijgsgevangenkamp Grüne bei Lissa te Leszno in Polen en Krijgsgevangenkamp Neubrandenburg in Duitsland. Zie [Museon-website](#) collectie-nummers: 236733 t/m 236773

Nationaal Monument Kamp Vught

Korte beschrijving:

- egodocumenten/dagboeken: door oud-gevangenen of familieleden geschreven memoires/herinneringen aan gevangenschap. Variërend van een stapeltje A4-tjes tot mooi uitgegeven in klein oplage.
- video/audio: interviews met overlevenden.

Topstukken:

- opnames van Mieke Steensma, die in 1943 wegens 'Jodenbegünstiging' – hulp aan een vriendin die ondergedoken was – in Kamp Vught terecht kwam en daarna kamp Ravensbrück en enkele andere kampen. In de collectie van kamp Vught bevinden zich de driehoekige doosjes die zij ontving van haar kampvriendin Riek Snel, die de oorlog niet overleefde. Zie [website Kamp Vught](#).
- opnames van trompettist Pieter Dolk, die in het kamporkest speelde, componist Marius Flothuis en zangeres Louise van de Montel.

Vrijheidsmuseum

Korte beschrijving:

- Collectie documenten van Henk Brouwers, verzetsman actief in Nijmegen die zich met behulp van valse papieren o.a. voordeed als politie en Sicherheitsdienst en betrokken was bij het bevrijden van een persoon uit de gevangenis van Arnhem
- Anonieme collectie materialen gebruikt voor het vervalsen van persoonsbewijzen en documenten. Lege persoonsbewijzen, formulieren, stempels van kurk, etc.
- Dagboek op losse vellen vanaf 17 september 1944 tot juli 1945 door L Selbach, inwoner van Beek. Onzekerheid, gevaar en vreugde tijdens operatie Market Garden.
- Dagboek van mevrouw H. Mulder-Montein aan de Javastraat in Nijmegen, over de periode 17 september 1944 -19 mei 1945
- Dagboek van H. Klösters uit Cuyk over de periode mei 1940
- Dagboek van M. Fleuren uit Groesbeek over de bevrijding en de contacten met geallieerde soldaten, met enkele foto's.
- Notitieboek "Onze Amerikaanse vrienden" met handtekeningen en adressen van Britse Amerikaanse en Canadese militairen
- Gastenboek "Your home in Holland" met berichten van geallieerde soldaten die waren ingekwartiert bij de Familie P. Smeets-Poos in Heumen

Voorbeelden van interessante objecten en textiel:

- Handgemaakt speelgoed geïnspireerd door de bevrijders, zoals een Amerikaans jeepje gemaakt van blik
- Bevrijdingskunst in vele vormen: sierraden, tegels, servies, vlaggen, posters, kruiken, etc. Vaak rijk gedecoreerd, soms gewijd aan de lokale bevrijding of een specifieke geallieerde eenheid
- Bevrijdingsmode zoals rood-wit-blauwe jurken en kleding vervaardigd van parachutezijde
- Collectie nationale feestrokken met lokale persoonlijke verhalen

Nationaal Monument Oranjehotel

Korte omschrijving:

- Borduurwerken en kalenders van gevangenen
- Tekeningen van gevangenen
- Brieven, gedichten, liederen, memoires
- Opnames met interviews van gevangenen

Topstukken

- De smokkelbriefjes die gevangenen maakten en ontvingen voor communicatie met de buitenwereld
- Alle herdenkingsredes die sinds 1946 tijdens de jaarlijkse herdenking in het Oranjehotel zijn gehouden.

4.2 Collectiebeschrijving

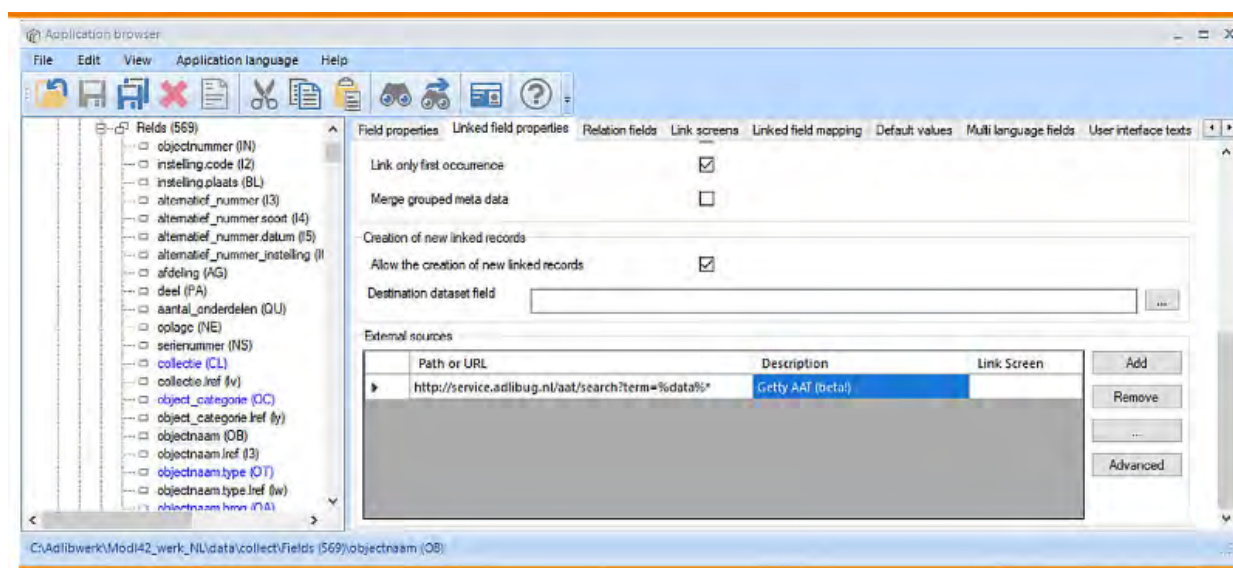
Alleen digitaliseren en vervolgens online zetten, is zinloos als er geen metadata zijn om het item terug te vinden. In dit onderdeel zullen eenduidige archief-, foto- en objectbeschrijvingen worden gemaakt conform de richtlijnen uit het Handvat collectiedigitalisering, fotografie & registratie. Focus ligt op een bondige 'wie, wat, waar en wanneer'-beschrijving. Afstemming van deze afspraken zal plaatsvinden in het Collectieoverleg van het SMH 40-45. In voorbereiding van dit project is een inventarisatie gemaakt van de achterstanden en ook de nieuwe beschrijvingen die moeten worden gemaakt na digitalisering.

Belangrijk onderdeel om de beschrijvingen zo eenduidig mogelijk te maken, is het gezamenlijke gebruik van de WO2 thesaurus van het NIOD. De WO2-thesaurus is een linked open data-voculaire waarin op gestandaardiseerde wijze concepten, gebeurtenissen, personen en plaatsen zijn beschreven. Het wordt beheerd in PoolParty, een software-omgeving gefaciliteerd vanuit het Netwerk Digitaal Erfgoed. De WO2-thesaurus zal worden geconfigureerd in de verschillende collectieregistratiesystemen (Adlib, Memorix, TMS, etc.) van de deelnemers. De technisch ICT-projectleider (166 uur) vanuit NOB zal hierin begeleiden. Inhoudelijke afstemming vindt plaats in overleg met het NIOD als de beheerder van de WO2 thesaurus. Ook dit zal een terugkerend onderdeel uitmaken van het Collectieoverleg.

	Museon	Vrijheidsmuseum	Vught	Oranjehotel
Aantal beschrijvingen	2250	2250	2250	75
Aantal uren	409	525	375	60

4.3 Online beschikbaarstelling

Door hun deelname aan dit project committeren alle partners zich aan het online beschikbaar stellen van alle collectiedata, uiteraard binnen de wettelijke voorschriften. Ook zal alle collectie-data via Oorlogsbronnen vindbaar worden gemaakt. Dit vereist enkele aanpassingen van de huidige collectieregistratiesystemen en in sommige gevallen upgrades naar nieuwe versies. De aanpassingen en upgrades zorgen ervoor dat ook na dit project de collectieregistratie kan plaatsvinden met geactualiseerde standaard software.

Museon

Museon stelt haar collectie beschikbaar op de eigen website en ook via de Collectie Nederland, Netwerk Oorlogsbronnen en Europeana.

Vrijheidsmuseum

Het Vrijheidsmuseum stelt de collectie beschikbaar via CollectieGelderland.nl. Het gedigitaliseerde materiaal zal hier te zijner tijd ook gepresenteerd worden. Er is al een technische verbinding tussen deze omgeving en NOB.

Nationaal Monument Kamp Vught

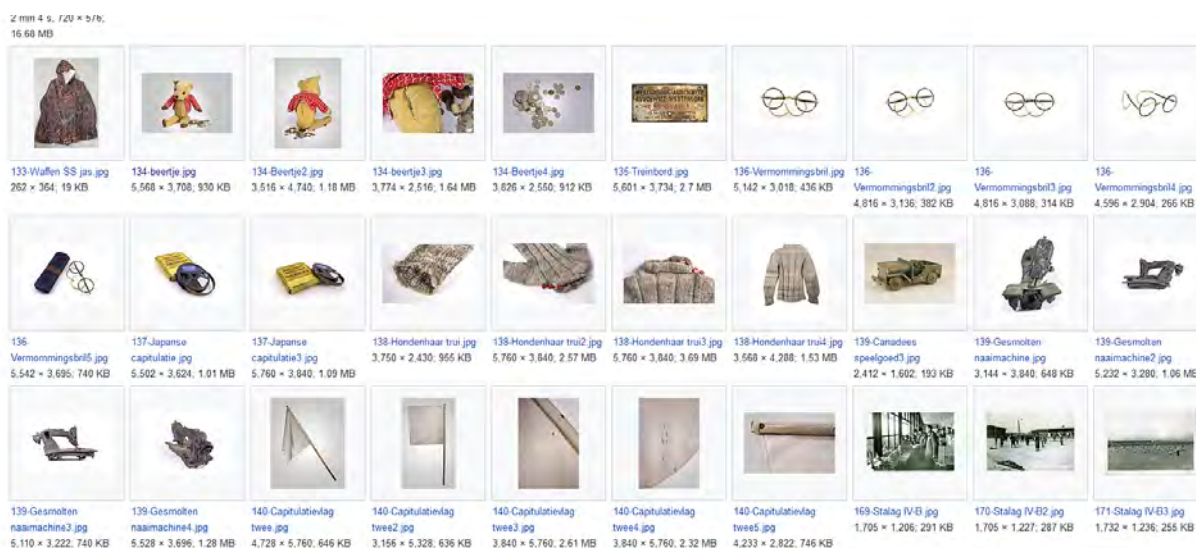
NM Kamp Vught werkt op dit moment met een verouderde versie van Adlib. De bedoeling is om deze te updaten naar Axiell Cloud standaard, zodat er collectiedata kan worden gedeeld met NOB en anderen. NM Kamp Vught zal het gedigitaliseerde materiaal – mits dit juridisch/wettelijk mogelijk is – online presenteren op de eigen website of op de website van een gelieerde organisatie.

Nationaal Monument Oranjehotel

Het NM Oranjehotel moet de keuze voor een collectieregistratiesysteem nog maken. Het zal het gedigitaliseerde materiaal via dit systeem op de eigen website beschikbaar stellen.

Delen via Wikimedia-platforms: samenwerking met CopyClear

CopyClear, het bedrijf van dataspecialist Hanno Lans, is gespecialiseerd in het begeleiden van erfgoedinstellingen bij het delen van data via Wikidata, Wikicommons, Wikisource en Wikipedia. Het bedrijf heeft software ontwikkeld waarmee door koppeling aan publieke datasets automatisch de auteursrechtelijke status van afbeeldingen kan worden vastgesteld. Deze software zal worden ingezet om bij elke deelnemer van het Deltaplan na te gaan wat er auteursrechtelijk kan worden vrijgegeven voor hergebruik. Daarnaast zal Hanno de organisaties begeleiden bij het daadwerkelijk – zoveel mogelijk automatisch – uploaden van content naar een van de Wikimedia-platforms. Voor elke deelnemer zal een eigen wikipagina worden aangemaakt met statistische gegevens over het gebruik van de collectiedata op de Wikimedia-platforms.

Figuur: WikiCommonspagina van Netwerk Oorlogsbronnen, https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Media_from_Netwerk_Oorlogsbronnen

4.4 Training

Tijdens het project is er veel aandacht voor kennisontwikkeling. Dit gebeurt zoveel mogelijk aan de hand van concrete casussen die zich voordoen tijdens de uitvoering van het project.

Samenwerking met de Stichting Wikimedia Nederland

Mits er geen wettelijke beperkingen zijn (auteursrecht, AVG, portretrecht, etc.) zal het gedigitaliseerde materiaal gedeeld worden onder een CCBY-licentie op de Wikimedia-platforms. Dit zorgt ervoor dat de bestanden niet alleen via verschillende websites worden aangeboden, maar ook vrijelijk voor hergebruik ter beschikking worden gesteld aan iedere belangstellende, ook internationaal. Het Netwerk Oorlogsbronnen beschikt al over een plek op Wikicommons voor contentdonaties, zie https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Media_from_Netwerk_Oorlogsbronnen

In samenwerking met de Stichting Wikimedia Nederland wordt een serie van vier masterclasses en een praktijksessie georganiseerd voor alle deelnemers van het Deltaplan: 'Deel je Data: collecties delen met Wikimedia is delen met de wereld'. In de masterclasses ontwikkelen de deelnemers de vaardigheden om zelf data en/of beeld te verwerken, voor te bereiden en uiteindelijk te uploaden naar de geschikte wikiprojecten. In vier sessies wordt ingegaan op het digitaliseren van de collectie, het vrijgeven van data en/of beeld, tools voor uploaden van materiaal naar de Wikimedia-projecten, auteursrecht en het werken met Open Data en Creative Commons licenties.

Het 'Deel je Data'-traject bestaat uit het volgende programma:

- Inleiding; introductie Wikimedia, vrije kennis en auteursrecht, werken met gevoelig historisch materiaal. Kennismaking met Wikipedia
- Kennismaking met Wikidata en Wikimedia Commons.
- Data delen: Werken met OpenRefine: een open source applicatie voor het opschonen en transformeren van data die het mogelijk maakt om data te delen met Wikidata
- Beeld en geluid delen: Werken met Pattypan, een applicatie om eenvoudig beeldcollecties en metadata te uploaden naar Wikimedia Commons
- Afrondende mini-hackathon: praktische uploadsessies en het bewerken van vrijgegeven materiaal. In deze sessie gaan de deelnemers aan de 'Deel je Data' masterclasses samen met ervaren Wikimedianen aan de slag om materiaal of data te uploaden naar Wikidata en Wikimedia Commons, en om met het nieuwe materiaal de kennis en data op Wikipedia en andere projecten te verdiepen.

Bijscholing en begeleiding collectiebeheerders

Naast deze masterclasses zullen ook andere werksessies/cursussen worden georganiseerd voor de collectiebeheerders:

- Gebruik van WO2-thesaurus
- Collectiebeheer in Memorix Maior, Adlib, TMS en Atlantis

Figuur: Masterclass Wikimedia over AVG

5. Projectorganisatie

Het project wordt gecoördineerd en aangestuurd door een algemeen projectleider, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het projectplan conform de planning zoals deze gezamenlijk in de eerste fase van het project wordt afgesproken. De projectleiding is in handen van NOB. In geval van substantiële afwijkingen (kwaliteit, tijd of geld) escaleert de projectleider naar de programmadirecteur van de SMH 40-45. Deze fungeert in dit project als opdrachtgever.

Voor het onderdeel objectfotografie zal een aparte coördinator vanuit de SMH 40-45 worden ingezet. Deze werkt nauw samen met de projectleider van NOB.

Het al bestaande Collectieoverleg van de SMH 40-45 wordt benut voor voortgangsoverleg van de projectgroep, bestaande uit de collectiemedewerkers van de deelnemende instellingen. In het Collectieoverleg worden ervaringen uitgewisseld, de voortgang besproken, activiteiten afgestemd en eventuele problemen bediscussieerd.

Administratie en financiën vallen onder de verantwoordelijkheid van de SMH 40-45.

De Stichting Wikimedia Nederland adviseert het project over de contentdonatie aan Wikicommons en Wikidata.

6. Communicatie

Alle betrokken partners zullen via hun eigen communicatiekanalen aandacht besteden aan het project – bij het begin, tussentijds en uiteraard wanneer alles online staat. Op de Oorlogsbronnen-website en via de social media zal er ook bekendheid worden gegeven aan het project. Over de samenwerking met Wikimedia zal ook via de Vereniging Wikimedia Nederland worden gecommuniceerd.

Elke betrokken partner zal, zodra het ontsloten materiaal is opgenomen in Oorlogsbronnen, een artikel schrijven over de eigen digitaal beschikbare collectie.

Het bereik van de websites van gezamenlijke organisaties is groot, naar schatting meer dan een miljoen unieke bezoeken per jaar.

Voor een meer specifieke beschrijving van communicatieacties van de partners van het deelvoorstel zie het gebruikersplan.

7. Borging van de projectresultaten

De eindresultaten van het project bestaan uit:

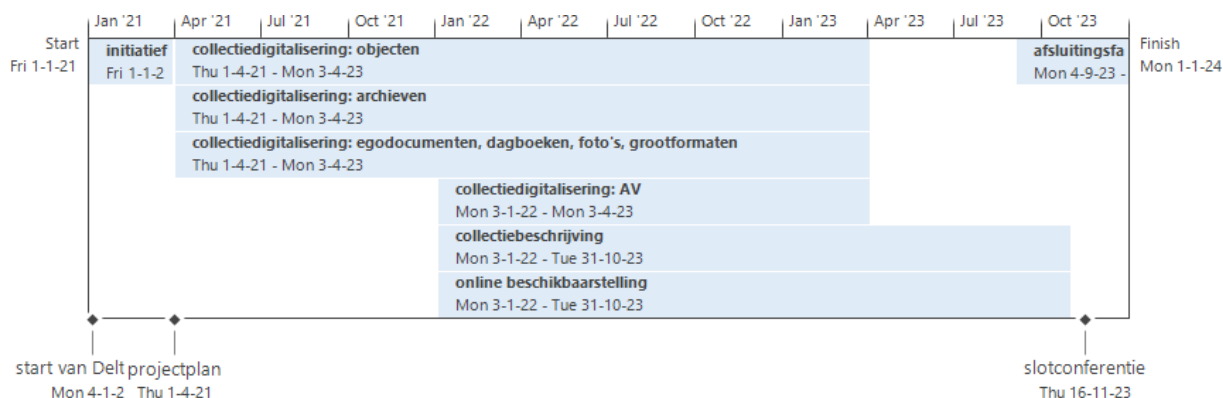
- gedigitaliseerde collectie-items
- metadata over collectie-items
- up-to-date collectieregistratiesystemen, met dynamische aansluiting op NOB
- bijgeschoolde collectiemedewerkers, die elkaar goed weten te vinden

Het Deltaplan sluit aan bij de filosofie van het Netwerk Digitaal Erfgoed en de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur. Doel hiervan is erfgoeddata beter toegankelijk te maken door middel van gestandaardiseerde, goed op elkaar aansluitende systemen. Het Deltaplan is er primair op gericht het digitale collectieaanbod bij de ‘aanbieder’ van de data – de instellingen – structureel te versterken door:

- conform erkende standaarden te digitaliseren en te metadateren. Voordeel hiervan is dat het gestandaardiseerd digitaal materiaal beter duurzaam beheerd kan worden.
- de data onder te brengen in standaard collectieregistratiesystemen. Voordeel hiervan is dat op langere termijn kan worden meegelift met de doorontwikkeling die op dit moment door NDE samen met enkele leveranciers waaronder Axiell (Adlib), Picturae (Memorix) en DEVENTit (Atlantis) wordt ingezet.
- de data zoveel mogelijk via verschillende platformen te verspreiden. De beste garantie voor duurzaam beheer is duurzaam gebruik (Lots Of Copies Keep Stuff Safe ofwel het LOCKSS-principe).

Het Deltaplan gaat ook over het opdoen van ervaring met professioneel digitaal databeheer. Door dit in gezamenlijkheid te doen, ontstaat er een netwerk van collectiebeheerders die elkaar ook na het project goed weten te vinden. De SMH 40-45 en NOB hechtten beide veel waarde aan kennisdeling en kennisverspreiding, ook buiten de groep van deelnemers.

8. Planning

Het project bestaat uit drie fases:

- **Initiatiefase (1 januari 2021 - 1 april 2021):** contracten met leveranciers worden afgesloten, administratie ingericht. Samen met deelnemers en leveranciers wordt er een gedetailleerde planning gemaakt. Alles wordt vastgelegd in een nieuwe versie van het projectplan. Deze wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het bestuur van de SMH 40-45.
- **Uitvoeringsfase (1 april 2021 – 31 oktober 2023):** digitalisering begint. Vanaf 2022 begint het beschrijven van de collectie-items, de migratie naar up-to-date collectieregistratiesystemen en de aansluitingen op Oorlogsbronnen. De gedigitaliseerde collectie-items worden – indien er geen wettelijke restricties zijn – als contentdonatie aangeboden op Wikicommons en Wikidata.
- **Afsluitingsfase (4 september 2023 tot 1 januari 2024):** met een slotbijeenkomst wordt het project afgesloten.

Een meer gedetailleerde planning zal in afstemming met alle betrokkenen worden gemaakt in de eerste fase.